

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 27/1997 vp

Hallituksen esitys laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998, vuodelta 1998 perittävää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 150/1997 vp laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998, vuodelta 1998 perittävää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Pasi Järvinen, työministeriö
- suunnittelija Seija Ylälahti, Kansaneläkelaitos
- erityisasiantuntija Sirkka-Liisa Karhunen, Suomen Kuntaliitto
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT edustaen myös Työttömyyskassojen keskusassaa

- työvoimapolitiittinen asiamies Martti Huttunen, Palvelutyönantajat ry
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaalisihiteeri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Markku Kojo, Akava ry
- johtaja Rebecca Svedlin ja johtava työvoimaneuvoja Merja Nyström, Helsingin työvoimatoimisto
- toiminnanjohtaja Juhani Talonen ja kassanjohtaja Seppo Niinen, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö
- työttömyyskassan johtaja Esko Salo, Kuntalan työttömyyskassa
- etuuskäsittelijä Pirjo Räinen, Rakennusliiton Oulun aluetoimisto/Rakennusalan työttömyyskassa
- sosiaalityöntekijä Leila Rauvola, Helsingin kaupunki
- hallituksen jäsen Karl Kunnas, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työnantajilta vuonna 1998 perittävä työttömyysvakuutus-

tusmaksu porrastettaisiin työnantajan maksamien työpalkkojen mukaan siten, että maksu oli-

si 0,9 prosenttia palkkasumman ensimmäisen viiden miljoonan markan osalta ja tämän ylittävältä osalta 3,9 prosenttia.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työ- tai virkasuhteessa taikka muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuvat myös vuonna 1998 työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuonna 1998 vuositasolla 1,4 prosenttia veron ennakkoperinnän alaisesta palkasta. Maksun arvioidusta tuotosta käytettäisiin 80 miljoonan markan ylittävältä osalta 54 prosenttia ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan valtionosuuden pienentämiseen ja 46 prosenttia työeläkelisien rahoitukseen.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyen ehdotetaan työttömyyskassalakeja edelleen vuonna 1998 väliaikaisesti muutettavaksi. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia muutettaisiin väliaikaisesti siten,

että vuonna 1998 valtionosuus olisi 52,5 prosenttia ja työnantajien eli työttömyyskassojen keskus-kassan rahoitusosuus 42 prosenttia. Lopullinen valtionosuus ansiopäivärahamenoista on noin 35 prosenttia, kun otetaan huomioon, että palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään 54 prosenttia valtionosuuden vähentämiseen. Lomautusajalta maksettavien työttömyyspäivärahojen osalta ehdotetaan työnantajien rahoitusosuutta nostettavaksi myös vuonna 1998 67,5 prosenttiin valtion rahoitusosuuden ollessa 27 prosenttia. Vakuutettujen eli työttömyyskassan jäsenten osuus olisi kaikissa päivärahoissa 5,5 prosenttia.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1998 ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998 ja olemaan voimassa vuoden 1998 loppuun.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta on useissa eri yhteyksissä korostanut sitä, että palkkasidonnaisten sosiaaliturvamaksujen työllistävälle ja työvoimavaltaiselle yritystoiminnalle aiheuttamaa taakkaa tulee keventää. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, ettei työntajien sosiaaliturvamaksujen kokonaistuotto laske. Tavoitteena tulee olla järjestel-

mä, joka tukee työllisyyttä ja työllistämistä. Valiokunta katsoo, että työllistämisaikutukset tulee huomioida myös työnantajamaksujen porrastuksissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työttömyyskassojen keskus-kassan rahoituksen riittävydestä tulee huolehtia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäsen. Anne Huotari /vas
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk

Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /r
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd
Marja-Leena Viljamaa /sd
vjäs. Matti Ryhänen /kesk.

VASTALAUSE

Perustelut

Työttömyys on säilynyt huolestuttavan korkealla tasolla. Työttömyysetuudet ovat sen vuoksi edelleen huomattavan suuret, noin 23—24 miljardia markkaa vuositasolla, kun varsinaisen työttömyysturvan lisäksi otetaan huomioon työvoimapolitiittinen koulutustuki ja työeläkelisiin tätä kautta ohjattava rahoitus. Valtion osuus näistä menoista on noin puolet, työnantajien osuus lähes 40 prosenttia, kassojen osuus on noin 3 prosenttia ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksulla kerättävä osuus noin 15 prosenttia.

Työttömyyden kansantaloudelliset kustannukset ovat siis korkeat, inhimillisistä kustannuksista puhumattakaan. Tilanteen korjaamiseksi ensisijaiset toimenpiteet onkin kohdistettava työttömyyden vähentämiseen. Sekä työllistämisen että työllistymisen edellytyksiä on parannettava.

Keskustan mielestä työllisyyden kohentamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että vahvistetaan erityisesti pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edellytyksiä. Tämä edellyttää useiden samanaikaisten toimenpiteiden kokonaisuutta. Yksi osa tätä kokonaisuutta on se, että pienten ja keskisuurten yritysten työnantajamaksurasitusta kevennetään. Näihin ns. välillisiin kustannuksiin kuuluvat myös työttömyysvakuutusmaksut.

Pitkällä tähtäyksellä tarvitaan koko työttömyysturvarahoituksen uudelleen tarkastelua. Tässä vaiheessa on kiinnitettävä huomiota työnantajamaksurasituksen jakautumiseen eri kokoisten ja erilaisen maksukyvyn omaavien yritysten välillä. Pääomavaltaiten suuryritysten maksukyky on oleellisesti parempi kuin pienten, työllistävien yritysten, joita palkkasumman mukaan

määräytyvät maksut rasittavat suhteellisesti enemmän.

Keskusta on jo aiemmin esittänyt työnantajien työttömyysvakuutusmaksun selkeämpää porrastamista työvoimavaltaiten pienyritysten hyväksi, mutta hallitusryhmät ovat torjuneet muutosehdotuksemme. Tulos on näkyvässä edelleen heikkona työllisyystilanteena. Nyt olisi korkea aika tehdä kädenojennus niille sekä tuotannollisessa toiminnassa että palvelualoilla oleville pienyrityksille, joiden harteille yhteiskunta on asettanut suurimmat odotukset työllistämisen lisäämiseksi. Työllistäminen ei voi olla motiivovoa, jos se välittömästi merkitsee myös huomattavaa välillisten kustannusten lisäystä.

Katsomme, että työnantajien työttömyysvakuutusmaksu tulee porrastaa jyrkemmin pienyrityksiä suosivaksi, mutta kokonaisuudessaan kustannusneutraalisti seuraavasti: Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä lainkaan, jos työnantajan maksama palkkasumma on alle kuusi miljoonaa markkaa vuodessa. Palkkasumman ollessa 6—60 miljoonaa markkaa vuodessa maksu olisi 3,9 prosenttia kuuden miljoonan markan ylittävältä osalta ja palkkasumman ollessa yli 60 miljoonaa markkaa maksu olisi viisi prosenttia tämän ylittävältä osalta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

1.

Laki

työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1998

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(1 ja 2 mom. kuten StVM)

Työttömyyskassalain 33 §:ssä tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksua ei peritä 2 momentissa tarkoitettujen työpalkkojen ensimmäisen kuuden miljoonan markan osalta. Kuuden ja kuudenkymmenen miljoonan markan palkkasumman vä-

lillä maksu on 3,9 prosenttia ja kuusikymmentä miljoonaa markkaa ylittävän palkkasumman osalta 5 prosenttia.

2 §

(Kuten StVM)

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1997

Eero Lämsä /kesk
Matti Ryhänen /kesk

